

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 nl., a treia
oară 10 fil.Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

După conferință.

Biserica greco-catolică română trăiește astăzi zile grele. Nădejdea, că dieceza greco-catolică maghiară nu se va înființa, sau că prin înființarea ei nu s'ar atinge întregitatea provinciei mitropolitane de Alba-Iulia și Făgăraș, a dispărut. Prin bula de înființare: „Christifideles graeci“, nu numai că se smulg dela sânul bisericii noastre române unite cu Roma o mulțime de parohii, cari de veacuri îi aparțin, — fără se intenționează scoaterea limbii liturgice românești, recunoscute prin multe decrete papali și consfințite prin neîntreruptă și neconturbată folosință de mai multe veacuri, și din astfel de parohii ai căror credincioși sunt și azi Români curați după limbă și obiceiuri și atari vor să fie și în viitor.

Până acum primejdia era de parte și noi ne legănam în nădejdea, că dacă sfântul Scaun Apostolic al Romei nu își mai poate retrage cuvântul dat de a înființa aceea dieceză, pentru care, din cercuri foarte înalte se făceau stăruințe foarte mari, cel puțin va lua în seamă plângerile și temerile noastre și o va înființa în așa chip, ca prin favorizarea și răsplătirea altora să nu ni-se facă nouă năcaz și întristare.

Așcum însă nădejdea ni s'a spulberat în vânt, munca și oste-neala fiilor îngrijorați de soarta bisericii noastre, priveghiarea și truda încordată a măriților noștri Arhierei s'au dovedit nefolositoare și ne aflăm în trista realitate în fața căreia stăm nedumeriți și mâhniți, căutând calea de scăpare.

Dar nu trebuie să desnădăjduim, nici să ne pierdem lumina dreptei judecăți și a sănătoasei cumpăniri, căci o nenorocire fie ori cât de

mare se poate ușura și împlânzi prin priceperea situației și prin cumpănirea serioasă și bărbătească a împrejurărilor; și din contră o primejdie cât de mică, poate deveni fatală prin măsuri de apărare pripite și prin mijloace desperate ori prea hazardate. Căci la lecuirea ori cărui rău și la înlăturarea ori cărei primejdii, culmea înțelepciunii stă într'acea, ca nu cumva: *medicina sit peior morbo.*

Noi avem nădejdea cumcă bunul Dumnezeu, care a ocrotit biserica noastră peste două veacuri și o a ferit de pierire în timpuri nepus de grele, cum au fost spre pildă răzvrătirile religioase din veacul al XVIII-lea, îi va da și acum putere și tărie, ca să iese biruitoare și destul de tare, ca să-și poată împlini și de aci înainte misiunea ei de a mântui și povățui pe fiii săi și de a purta în mijlocul neamului românesc pururea nestinsă făclia cultului și a progresului.

În nădejdea aceasta ne întărește de-o parte cunoștiința și convingerea deplină cumcă preasfințiiții noștri Arhierei, ca și în trecut așa și în viitor vor fi la înălțimea chemării lor și nu vor întrelăsa nici un moment de a apăra drepturile și așezămintele sfintei și acum mult încercatei noastre biserici. De altă parte credem iarăș și sperăm cu tărie, cumcă devotamântul clerului, înțelepciunea înaltă și luminata pricepere a fruntașilor mireni, trezvia și credința nestrămutată a poporului nostru, ne vor feri de pași nesocotiți; de greșeli fatale și cu toții împreună vom forma zidul cel puternic pe care nici o putere nu îl va răsturna și stânca neclintită de care și cele mai furioase valuri se vor răsfrânge.

Cumcă înalții Păstori și preabunii Părinți veghiază neconținut și luptă fără preget pentru apărarea

drepturilor noastre — dovadă ne este chiar consfătuirea ținută în ziua de ieri întră zidurile străvechei noastre mitropolii, unde chemând în jurul lor pe reprezentanții capitulelor tuturor diecezelor noastre și ascultând dorințele întregului popor român unit, reprezentat prin câțiva dintre cei mai distinși fii ai lui, au adus importante hotărâri cuprinse în acest autentic comunicat:

Conferința episcopilor și a reprezentanților capitulari ai provinciei metropolitane de Alba-Iulia și Făgăraș întrunită în Blaj, în ziua de 29 August n. 1912, pentru a se sfătui asupra unei proceduri comune și uniforme, ce ieste a se urma în cosecința situațiunii, ce s'a creat acestei provincii prin înființarea noiei episcopii, gr. cat. de Hajdu-dorogh, a decis următoarele:

1. Pentru liniștirea credincioșilor și pentru împrăștierea nedumeririlor ivite, să deie publicității memoriile înaintate în cauza înființării noiei episcopii atât la sfântul Scaun, cât și la guvernul țării.

2. A înainta nuntului încredințat cu executarea Bulei un memorial, în care să se arete marea neliniște, ce stăpânește spiritele credincioșilor provinciei bisericești de Alba-Iulia și Făgăraș, care neliniște se va mai potența prin multele controverșii ce se vor ivi în urma chestiunilor lăsate deschise, în dispozițiile neprecizate ale Bulei papale.

Din aceste scurte dar elocvente și înțelepte șire, apriat se vede cumcă iubiții noștri Arhierei doresc să fie deplin cunoscuți pașii înțelepți și energici pe cari fără preget, i-au tăcut pentru apărarea drepturilor și a întregității provinciei noastre mitropolitane.

Documentele vor arăta, că nu au întrelăsat nimic, până în cel din urmă moment, ca primejdia să fie înlăturată. Și aceasta ne este și

trebuie să ne fie, garanție deplină cumcă sub al lor înțeleaptă conducere soartea bisericeii noastre, conștiința, fericirea și ființa românească a fiilor ei este încrezută celor mai buni cărmuitori:

Este rândul nostru acum să le stăm într'ajutor. Ca o talangă nedespărțită, ca un zid nebiruit să fim una cu ei. Toți într'un suflet și într'un cuget să stăm strânsi împrejurul steagului sfânt pe cari sunt scrise sfintele cuvinte: *Români-uniți.*

Chiar și când nici acest paș al lor nu ar avea succesul dorit, noi să fim nedespărțiți de ei, căci nu poate o oaste să prezinte un aspect mai trist, decât dacă în cel mai aprig foc al luptei se destramă; și iarăși nu ne putem închipui o priveliște mai încântătoare, decât o oaste strânsă împrejurul căpitanilor săi.

Causa noastră este atât de sfântă și de dreaptă încât, chiar și după o înfrângere momentană, nu este iertat să desperăm. În astfel de lucruri Roma nici-când nu și-a spus cuvântul din urmă. Și Roma care a fost mândria noastră în trecut, are și trebuie să ne fie și în viitor.

Adunarea dela Ileanda-mare. Șirul adunărilor noastre populare l-a început președintele clubului deputaților români, Dl Dr. Teodor Mihali, la Ileanda-mare.

Duminica trecută, 25 August st. n., a fost o zi de însuflețire și de tresalt la re-improspătarea conștiinței naționale a fraților noștri Români din Ileanda-mare și jur.

Cu cei mai aleși fi ai neamului, în mijlocul lor. Ilendenii și împrejurimile au ascultat povețe, vești și ogășii pe cari țintese să apuce cei dela putere cu toamna care vine; după implorarea ajutorului divin în biserica din Chizeni s'au ridicat glasul sus și tare și mărturisind sub bolta cerului ființa lor românească, au protestat energic contra răpirei fraților noștri în noua episcopie, străină de gândul și inima noastră.

Au luat parte, la această adunare peste 5000 de persoane, presidând Dl G. Pop de Băsești, președintele comitetului național. Oratori au fost Dr. T. Mihali, Dr. A. Vlad, Dr. V. Lucaciu, Dr. St. Pop, Dr. G. Tripon și alții.

Adunările aceste, începute cu însuflețirea dela Ileanda-mare, așa de potrivite în situația noastră actuală. Nădăjduim că se vor continua cu acelaș succes în butul tuturor forțelor jandarmărești, cari s'au încercat deja, pașii bătărilor și apucăturile brutale, țintind încercala și disordine în rândurile celor adunați.

Primejdia pocăitismului. Astăzi, când atâtea-s cursele, cari pot seduce inimile credincioșilor noștri, mai mult ca ori când, ni-se impune o grijă deosebită de sufletele acelora.

Primejdia pocăitismului prinde rădăcini tot mai afunde și cuprinde tereu. În comitatul Turda-Arieș unde pocăiții cresc zilnic s'au tipărit chiar unele din mijloacele cu cari trag pe unii-alții la secta lor.

Să grijim până nu-i prea târziu de a evita infecțiunea, care cu timpul își poate crește potențele la o primejdie incunjurabilă — ș'atunci cine va fi de vină?

În ziua de Sf. Mărie, un individ, din ușa mănăstirii Sfintei Treimi împărția tipărituri cu învățături pocăite — eeeace e cert, că a făcut'o și în alte părți. Dacă prin aceasta vor câștiga un % numai din masa mare, — încercările lor nu vor fi răsplătite?

Academia română.

Concursuri pentru premii.

1912.

B) Premii pentru lucrări puse la concurs cu subiecte date.

(Continuare).

III. Premiile Secțiunii științifice.

17. Premiul Lazăr de 5.000 lei, se va da în sesiunea generală din 1913, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Starea țaranului român din punctul de vedere antropologic, biologic și patologic. — (Deciz. 3 Aprilie 1908).

Lucrarea va fi întocmită după următorul program:

1. Să se arete, cu cercetări personale, antropometria țaranului român, luându-se în seamă mai ales dimensiunile craniului, toraxului și statura, avântându-se în vedere sexul și etatea.

2. Să se studieze vigoarea lui, în diferitele faze ale vieții: la munca câmpului, ca lucrător în fabrici și în armată, precum și aptitudinile și inteligența lui.

3. Din punctul de vedere patologic să se arete cari sunt boalele principale cari minează vitalitatea țaranului român, modul cum aceste boale influențează descendența lui și neamul românesc în general; se va insista asupra cauzelor acestor boale și în special asupra factorului social în producțiunea lor. Încercări de profilaxie socială.

FOIȚA.

Sfârșit de August.

Sub uriașele colonne de nori, cari se rostogolesc, se adună și iar se desfac în largurile firmamentului — strigătul și cărăitul neprietenos al ciorilor se înfrățește cu cântecul tânguitor de salcâm, ce abia se încumetă să-și încerce glasul parcă...

Un colț de zare s'a deschis mai viu și persecii dela marginea padgoriilor părguindu-și rodul la soare, apar mai lămurit scâlțați în lumina galbenă a sfârșitului de August...

...Cum se trec frumoasele colori, ca beteala unor visuri în destramare...

Întăitul treiunghiului de cocori lunecă, peste creștet de păduri, în mohoritul asfințitului... Vin picurări pustii de talangă — și presurile cripesc lung-lung duios parcă, animate de vre-o creangă...

Pe străzile închise la cotituri, cu perdele de neguri pișcăcioase — razele palide ale dimineații, par iluzii târzii...

Îți aduni mai bine pardesiul în jur de tine și cu ochii robiți de-o duioșie vagă, inevitabilă, — dai zor pașilor discret-sunători pe nisipul rourat al grădinei...

Treci tăcut și 'n ochii tăi pe-o clipă și se strecoară o duioșie ciudată, de vreme ce la margini de cărării petalele, roșii, galbene, multicolore — te 'ndeamnă parcă să te gândești la întâiele fire cărunte, din viața noastră terestră...

T. M.

HOTUL.

Îi ziceau Domnu Niculae. Era învățator penzionat și venise tocmai la bătrânețe în satul nevastei, unde avea câteva locșoare și o cociabă, cum îi zicea el la casa rămasă dela socri. Altcum om blând și tăcut, căruia nu-i mai plăcea societatea șgomotoasă, parcă se săturase de ea, în cursul celor treizeci de ani, cât a învățat copiii oamenilor din atâtea sate, pe unde a dăscălit. Își petrecea acum vremea mai mult în sânul naturii, cum zicea. Avea o mulțime de cojnice și știa viața albinelor pe de rost. Era încântat de ele. Le știa genealogie din neam în neam și făcea mereu deosebire între soiu bun și soiu rău, căci zicea, că și aci cam după neam se judecă albinele. Mai avea o grădină, curat picior de raiu. Nu-i mirare, că în școală a tratat tot lucruri bune, frumoase! Doar toate soiurile de lemne din lumea asta se aflau în grădina lui. Pe la margini, prin unghete, mănunchiuri de tufe, din cari cântau privilegiatori și mirle toată ziua, toată noaptea. Apoi meri încărcați, pruni, nuci, pe sub cari câte o laviță ascunsă te chema de departe la umbră și răcoare.

Toate erau întocmite pentru un om, care nu vrea să mai aibă lipsă de nimic și care își caută toată plăcerea în frumsețile, ce le ofere omului natura mare alui Dumnezeu.

Ei, dar dacă omul nu-și caută semenii scris este, ca aceștia să-l caute pe el. Și pe domnu Niculae începură a-l căuta de o vreme încoace toți, mai ales — noaptea. Căci ziua vedeau ei biute, că nu prea e primitor de oaspeți, vorbește în silă și arată descurcat, că ar fi mai bucuros, dacă oaspeții și-ar vedea de trebile lor, decât să-l opăcească în lucrurile lui, pe cari le urma cu adevărată plăcere. Și cei ce veneau noaptea, nu se prea duceau cu mâinile goale. La început câte o pară mai lipsea, ales de pe câte o altoaie, pe care domnu Niculae o pândea de mult să se coacă, că să știe cum e. Apoi afla pe încetul prunii scuturați, nucii bătuți, crengi de peri rupte și urme de picioare pe iarba călcată în pământ depe sub pomi. Domnu Niculae era desperat. Alerga în dreapta, în stânga. Spuse judei, se jelui la vecini. Toți dau din umeri și îl mai mângăiau: Are să se sfârșească și aceasta, numai nu trebuie să fie omul chiar așa fără răbdare. Și vine iarna și suflet de om n'are să-i mai sară peste gard.

I-le spuneau toate zimbând, încât bietul domnu Niculae nu știa ce să creadă.

Dar totuși să n'aibă ei atâta suflet! Că dacă numai ar lua numai — dar rup crengile...!

— Știu, răspuse aci primarul și zimbi și el. Ce să le faci, dacă n'ajung?

— Dar e averea mea domnule, răspuse domnu Niculae năcăjit.

4. Studiu comparativ asupra natalității și mortalității străinilor și a Românilor în orașe, indicându-se mijloacele de a face să predomine elementul indigen.

Terminul prezentării manuscriptelor este până la 31 Decembrie 1912.

18. Premiul Neuschotz de 2.000 Lei, se va da în sesiunea generală din 1913, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Cromatică poporului român, adică: modul de a vopsi (boi) țesăturile de lână, mătase, bumbac, etc. precum și pielea, lemnele, casele, ouăle de Paști, sulimanurile sau substanțele alimentare. (Deciz. 3 April 1908).

Candidatul va trebui să indice cu exactitate:

1. Materiile prime ce se întrebuintează, fie ele de natură animală, vegetală, minerală sau comercială (chimică). La toate acestea va indica exact: numele în localitățile unde se uzitează, numele științific și comercial, modul lor de procurare și păstrare sau proveniență.

2. Modul cum aceste substanțe sunt pregătite, lucrate, dospite, amestecate și întrebuintate, indicându-se și fixatorul — mordantul — cu precizie ca la Nr. 1, când este cazul.

3. Va indica numirea românească din diferite localități pentru toate fețele — colorile și nuanțele — ce se pot obține.

4. Va descrie orice aparate sau instrumente, întrebuintate în acest scop.

5. Va anexa la studiul său pe cât mai multe mostre — eșantioane — de materii prime, din acestea prelucrate, pentru vopsire și de fiere sau substanțe diferite vopsite.

6. Va da părerea sa, în ce privește ceea ce trebuie făcut, pentru ca pe viitor, să se asigure păstrarea celor mai bune mij-

loace de vopsire din cele cunoscute în prezent, precum și ceea ce trebuie făcut spre a procura materii colorante durabile, sau lăunuri vopsite gata, sătencelor noastre.

Terminul prezentării manuscriptelor este până la 31 Decembrie 1912

19. Premiul Năsturel de 5.000 lei, se va da în sesiunea generală din 1914, celei mai bune lucrări scrise în limba română cuprinzând:

Studiul țânțarilor din România, ca propagatori ai malariei, și cerceterea mijloacelor practice pentru stingerea acestei boale. (Deciz. 23 Maiu 1909.)

Autorii se vor conduce după următorul program:

1. Un studiu amănunțit asupra țânțarilor, cari la noi transmit malarie, examinându-se anume și locurile unde ei se găsesc, când și unde depun ouăle, perioadele dezvoltării lor, când încep să sboare și să înțepe.

2. Studiu asupra întinderii malariei și a diferitelor forme ale boalei în toată țara, pe baza examinării sângelui.

3. Malaria la copii în raport cu boala la adulți și cu rezistența împotriva boalei.

4. Un studiu critic asupra metodelor întrebuintate în diferite țări pentru combaterea malariei, în vederea celor cari vor trebui aplicate la noi.

5. Studiu amănunțit, pe baza experiențelor personale, al unor localități din cele mai băntuite, al măsurilor luate și al rezultatului obținut în combaterea boalei.

6. Un plan practic și dezvoltat în mod amănunțit pentru stărpirea boalei în România în orașe și la țară.

7. Lucrarea va fi însoțită de fotografii și preparate macroscopice și microscopice originale ale țânțarilor din țară, precum și

ale parazitilor malariei din interiorul țânțarilor și din sânge.

Terminul prezentării manuscriptelor este până la 31 Decembrie 1913.

(Va urma)

Reviste.

Berchtold. Oaspele, pe care l'a găzduit zilele trecute Castelul-Peleș din Sinaia — a fost obiectul poate a sutelor de articole gazetărești; aproape întreaga presă europeană, fără excepție, a înregistrat faptul întâlnirii contelui Berchtold, care se pretinde a trece de mare diplomat — și a Regelui român — a cărui păreri bine cumpănitoare de mult sunt recunoscute de toate cercurile diplomatice.

Presă prietinelor noștri maghiari, care de astădata s'a părut mai interesantă ca ori-când — de asemeni i-a dat o atențiune deosebită acestei întâlniri.

Ca ce caracter va fi având aceasta întâlnire, deși anevoios și cu semnele întrebării, am putea deduce din situația actuală a stărilor din Balcani.

Ceea-ce ne interesează pe noi însă este modul ciudat și împrejurările între care se esecută astfel de întâlniri.

Nu ne vom opri întrebători la faptul, că de ce foile maghiare și-ar

— Se înțelege. Ai numai puțină răbdare. O să se ostoaie ei. Și își văzu de drum. Se vedea pe el, că-i pare bine, ce pate domnu Niculae. Ce să faci? Oamenii așa, când tu nu-i cauți, te caută ei pe tine, auzia zicând pe doi ce stau de vorbă în drum pe unde trecea el. Când apoi îi fura cineva cel dintâiu stup, se hotărî să-și pună un păzitor ca tot ce pierd să plătească.

De atunci avu pace domnu Niculae în grădină. În schimb însă începură a-i pieri câte ceva de pe câmp. Ba pe vremea, când era cucuruzul de fript, trecătorii aproape îl culeseră pe a lui, de pe un petec de loc din capul satului. Apoi bostani, crumpene, napi aproape nimic n'a putut aduce acasă. Cu-i îi trebuia ceva la vite ori la casă, știa să meargă la locurile domnului Niculae, pe cari le cunoșteau și copiii.

În schimb ori cui se jăluia domnu Niculae, acela zimbi la jăluirea lui, da într'una din cap și își vedea apoi de drum.

— Aici trebuie că-s toți hoții, zise domnu Niculae acasă către Dumniaei. Va trebui o să le vindem pe toate ori să-le dăm la oameni în parte.

Îi părea rău, că apoi el nici o ocupație nu va mai avea.

— Mai bagă de seamă și tu, să prindem pe careva, zise și Dumneaiei năcăjită. C'apoi știu că plătește și paguba celorlalți. Când veni iară primăvara domnu Niculae se puse la pândă. Era tot pe hotar. Pe unde

nu gândea nime, el răsărea de sub câte un țârm, ori dintr'o tufă. Hoții îi luară groaza. Dar pentru aceea furau, ca mai înainte. De abia i-au înflorit crumpenele lui domnu în Valea mare și îi și scoase cineva vre-o zece cuiburi. Apoi tot așa, ca în anul celalalt, până ce începuse să-i cosască cineva și trifoiul din lângă drumul de țară, așa zicând din ochii oamenilor.

— De n'aș veni o săptămână acasă și totuși am să-l prinz, zise acum domnu și porni ca să se ascundă undeva în apropiere, de unde să vadă tot.

Soarele era tocmai la amiază și o lumină mare, se coborea de pe cer peste câmpiile întinse. Dl Niculae sta pitit după o ruptură de stâncă și se uita, și când vântul trâmura frunzele lanurilor de cucuruz. În curând aude de departe vorbă. O mulțime venea pe drum la deal cu mare vorbărie. Nici în seamă nu-i băga domnu. Erau de bună seamă trecători, cari își vedeau de trebile lor. Nu-i venea să creadă însă, când se opriră cu toții la trifoiul lui. Îi cunoștea. Era chiar primarul cu o funie în spate și câțiva inși cari aci îi ziseră un rămas bun și își vedeau mai departe de drum. Domnul Niculae sta să cadă jos de ce vedea. Primarul se puse cu coasa unde un polog rămase necosit și prinse a cosi în trifoiul dlui Niculae fără nici o temere. Sta domnul Niculae cu gura căscată. Trec încă vre-o alți trei pe drum, cari toți își descoperiră

capetele întrebări: Mai cosești? și se duc mai departe. Parcă cosia la el!

Ei, nu mai putea sta ascuns, deși ar fi vrut să nu se arete. Îi era rușine să-l afle tocmai pe primarul în trifoiu. Dar totuși. Ocoli pe departe ca să vină în drum. Înainte îi era rușine de rușinea primarului. Primarul isprăvi și adună iarba grămadă strângându-o bine cu funia, ca să o umfle în spinare. Domnul Niculae salută, tremurând și era p'aci să meargă mai departe, făcându-se că nu vede.

— Bună ziua răspuse celalalt tare și în cel mai natural ton. Strânse bine iarba cu funia apoi zise ridicându-o în spinare. — Ce pacoste dle Niculae, ți-ai pus trifoiul tocmai în calea oamenilor și care mișel cum vine îți taie câte o sarcină. Și merse la vale fără să se mai uite îndărapt. Domnul Niculae rămase cu gura căscată. O vorbă nu putea zice. În celalalt an un loc nu mai ținu.

I.

Cugetări.

Năzuința este fiacără ce întretine focul de vieață, când ea se stinge sfârșitul e aproape.

In dragoste fie care e măestrul său.

Simona d'Ambr.

fi schimbat așa de-odată glasul — căci aceasta se cam miroasă — nici asupra vrafurilor de voci de presă esternă, — ci ochii noștri trebuie să se îndrepte — ni-o cere aceasta imperios ființa noastră — spre situația împrejurărilor cari ne privesc.

Ecourile bubuitului de salve se întind până departe; trimisul Maiestății Sale Francisc Iosif se sărută cu *Idolul* Țării-românești, alaiurile nu se mai sfârșesc, *patrioții* maghiari îngână printre dinți: *román testvérek*, — de vreme-ce prin văile ardelenesti, ca un gest de sfidare în fața acestor trageri de salve și falfăiri de drapele onorifice, — sute de preoți români și zeți de mii credincioși de lege românească, zădarnic strigă par'că (?) după o mână mântuitoare de gâtlejul lacom, care e pe cale de-ai înghite și de-ai trece prin o metamorfoză, pentru care n'au fost născuți.

Declarație.

Referitor la controversa iscalită între mine și „învățătorii interesați” — în scopul finalizării cauzei — află cu cale a da celor competenți și marelui public următoarele lămuriri:

1. Ca și în cele 2 articole ale mele, „Câteva observări sincere” și „Biserica și învățătorii”, declar și acuma, că articolele mele le-am scris pe bază de informații. „Învățătorii interesați” n'au avut drept să mă suspicioneze, că aș fi de rea credință,

pentru că orice om cuminte poate să priceapă, că astfel de informație, primită din isvorul cel mai competent, întărită și prin faptul recunoscut de dânsii al neparticipării la serviciul divin — e suficientă pentru a da naștere unui astfel de articol, ca „Câteva observări sincere”.

2. N'au avut drept să mă învinuiască cu superficialitate, pentru faptul, că m-am luat după prima informație, pentru că această primă informație purcede dela persoane foarte competente, cari m'au somat formal să aduc lucrul în publicitate, dela membrii ai corpului învățătoresc, despre cari presupțiunea probabilă e, că sunt cei mai buni cunoscători ai învățătorilor.

3. Am retras acuzele mele — nu pentru că ași fi recunoscut și eu indirect, că pe partea dânsilor e dreptatea, în mod absolut, ci în urma categoriceii declarații a dânsilor, că nu disprețul față de biserică a fost motivul neparticipării la liturgie — ci alte motive, acceptabile. Am făcut-o aceasta cu toate, că informatorii mei au stăruit pe lângă mine să susțin și pe mai departe acuza (care propriu-minte nici nu e a mea) — ori să las în grija dânsilor, să răspundă dânsii „Intimpinării”. La sfatul unei a treia persoană — am purces în senzul celor scrise în partea I. a articolului „Biserica și învățătorii” de dragul păcii și pentru că nu am motiv să mă îndoiesc în sinceritatea lor.

4. Din felul apărării dânsilor mie (și altora) mi-a părut, că dânsii au de scop mai mult compromiterea mea și prezentarea mea ca calumpiator ordinar în fața publicului, decât apărarea de acuza adusă — pe bază de informații — contra lor. De aceea am arătat, că cele spuse de mine sunt autentice, iar ce privește felul cum au trecut pe lângă biserică — și acuma declar, că

sunt adevărate cele spuse de mine, căci am văzut cu ochii mei, uitându-mă din altar, nu pentru că nu mi-aș ști datorința sfântă — ci pentru că așa e omul, chiar și cel mai evlavios între preoți așa ar fi făcut în cazul de față. Că ce au făcut dânsii dela Doxologie până la „Fericiri” asta nu privește publicul mare, nici pe mine nu mă privește. O ectenie mare și două mici, cu un antifon cântat și unul citit, nu țin însă mai mult de 7 minute. Presupun, că dânsii sunt de bună credință însă — și trec peste aceste incidente.

5. Precum îmi țin de datorință să-mi apăr onoarea atăcată, așa am avut și am totdeauna tăria sufletescă de a recunoaște și propriile mele greșeli și chiar a trage consecvențele. Așa recunosc bunăoară, că n'am purces corect când am dat în vileag conversația referitoare la B. — cu „cel vizat”. Admit că am înțeles greșit cele spuse de cel vizat, — și, neîndoindu-mă de buna lui credință — în urma declarației d-sale, — declar că regret, din inimă cele întâmplate și cer scuzele fratelui B. — căruia nici nu i-am scris numele, ci numai l'am însemnat cu niște litere din alfabet, cum am însemnat și pe altul cu X. Ori-cât de necorectă a fost procedura mea în acest punct — a fost însă esplicabilă, fiind urmare firească a legitimei mele indignări. Motive, ca să cred că „cel vizat” a fost autorul în senzul strict al cuvântului al „Intimpinării” — am avut și încă destul de basate.

6. Nu dorul de a ataca pe „învățătorii interesați” m-a îndemnat la scrierea articolelor, — aceia cari mă cunosc pe mine știu că niciodată nu am avut animozități față de învățători, — ci dorul de a contribui la stavilirea curentului ce s'a ivit în sinul învățătorimei noastre, de a nu mai prețui biserică etc. — care curent este într'adevăr, cum se vede de exemplu și din articolul din 28 Aug. al „G. T.” Faptul reparticipării dânsilor la Liturgie a fost numai prilej pentru scrierea articolului meu „Câteva observări sincere”, care intru-cât constată răul general și intru cât arată necesitatea îndreptării înspre bine a lucrurilor — natural că-l susțin și acum.

7. Pe publicul mare nu-l privește absolut deloc — că cine sunt informatorii mei cu privire la acuzele „că nu le prea place biserică” și că „așa au făcut la toate adunările” — cari sunt singurele acuze ce le-am adus, învărtindu-se toate celelalte spuse la mine în jurul acestora. După-ce însă, cum se vede și din p. al acestei declarații — și cum acum de curând din nou am auzit cu urechile mele, dânsii — adevărații informatorii mei — își susțin cele zise în butul retractării acelora din parte-mi caute „învățătorii interesați” — a se apăra față de dânsii, căci astfel de ocaziune — *li-se poate da*.

8. După toate aceste încheii afacerea intrucât mă privește pe mine — și natural că resping din nou atacurile, cari fie conștient, fie inconștient, fie în buna credință, fie în reacredință — s'au îndreptat contra mea.

Septimiu Popa.

EPIGRAME.

Răspuns Dlui Corector al „Unirii” *)

Motto: Dar am să-mi las de
[acuma slujba
și să mă fac epigramist.
(Dl Corector.)

„Clara pecta boni amici”.
Tu „poet” eu „corector”
Impăcați astfel frățește
Ne-om sili să facem spor:
Io-ți las titlu și mărirea,
Leafa mea dela „Unirea”,
Tu-mi lași scutele de bransă-ți:
Foarfecel, ochelarii,
Microscopul... cu o vorbă
Tot ce-au astăzi gazetarii
Tu vei scrie epigrame,
Eu în posta redacțiunii...
Am să-ți fac mereu reclame.
Lugoj, la 24/8 1912.

Dr. Birlea.

*) La cele trei epigrame ale Corectorului nostru, dr. V. Birlea a trimis răspunsul de mai sus, căreia Corectorul nostru i-a improvizat răspunsul Nr. 2. N. R.

Răspuns Nr. 2. Dlui Dr. V. Birlea, Lugoj.

Răspuns Dlui Corector al „Unirii”.

„Eu în posta redacțiunii
Am să-ți fac mereu reclame”.
Dr. V. Birlea.

Ah vieată, ah vieată
Ieri mi-a fost de tine greață
Ș'astăzi iar am prins curaj...
...Bine-i, bine-i dar, ...matala
Din Lugoj și eu din Blaj
Hop de-a dura, hop de-a dura
Să mișcăm literatura
Ș'un curent dintr'un dnet...
(Cum să trec de-acum pe stradă,
Cu mustețul răsucet!)

Fă-mi reclame, fă-mi reclame
Chiar și 'n „posta redacțiunii”
Dac' obicinuești mai des...
„Clara pecta boni amici”
Și mi-s sigur de succes...
Căci ca lucrul ăst să-l știe
Toată lumea românească
Și eu, și eu am să-ți caut
Respectivi să te citească.

Dl Corector.

NEUMANN M.

furnizor imperial & regesc cameral și de curte,

Cluj, piața Mátyás király 14.

Pardesiu dela 32 Coroane în sus.

(45) 22-44

Mare asortiment de vestminte bărbătești,
de juni și de fete.

Catalog se trimite gratuit și franeat.

Costume de modă dela 36 Cor. în sus.

LOCALE.

După o hodină bunișoară străzile orașului nostru au prins a fi iarăș mai vii, mai sgomotease parcă.

Încă de ieri, alaltăieri a început a să ivi tinerimea studiosă dela institutele noastre de învățământ din loc, afară de Seminarul teologic.

Azi, Sâmbătă 31 August n. se țin examenele corectore din 1 și 2 studii cu elevii gimnaziului nostru.

Măne în 1 Sept. se vor începe înscrierile pentru anul 1912/13, cari vor dura în zilele 2 și 3 Septembrie n. iar Miercuri în 4 Sep. se vor începe prelegerile.

Marti seara la 8 va fi o producțiune teatrală în „Hotelul Univers“, aranjată de un grup de tineri universitari din Blaj.

Se vor juca piezele: „O soacră“ farsă fantazistă într'un act și „O noapte furtunoasă“ comedie în 2 acte — amândouă piezele de ale regretatului Caragiale.

Textul complet al invitației este următorul:

Un grup de tineri români vă invită la producțiunea teatrală ce-o va aranja Marti în 3 Septembrie st. n. 1912, în „Hotelul Univers“. Începutul la 8 ore seara. Prețul de intrare: locul I. 2 cor.; locul II. 1.50 cor.; stat 1 coroană. Venitul să va folosi pentru scopuri filantropice.

Program: *O soacră*. Farsă fantazistă într'un act de I. L. Caragiale. Persoanele: Alex. Peruzeanu, Dl Ion Astăluș. Iulia, nevasta sa, Dna Miți Barna. Fifina, soacră, Dșoara Lucia. Murășan. Uliș Furtunescu, Dl Gheorghe Borșan. Victor, chelner, Dl Justin Prună. Liza, cameristă, Dșoara Ventura Denghel.

O noapte furtunoasă. Comedie în 2 acte de I. L. Caragiale. Persoanele: Jupân Dumitrache Titircă Inimă-Rea, dl Ion Astăluș, Nae Ipingescu, ipistat, dl Justin Prună, Chiriac, teighetar, dl Gheorghe Borșan. Spiridon, dl Alex. Moldovan, Bica Venturiano, dl Traian Denghel, Veta, consoarta lui Dumitrache d-na Miți Barna, Zița, sora ei, dș. Lucia Murășian. După teatru joc.

Noutăți.

Miercuri, în ziua de st. Marie, a servit Escelenția Sa Mitropolitul.

Conferință episcopescă. Miercuri seara în 28 crt. au sosit la Blaj Episcopii: Il. Sa Dr. Dem. Radu, episcopul de Oradea mare și Il. Sa Dr. Vasile Hossu, episcopul diecezei de Gherla — spre a lua parte la conferința convocată pe Joi, 29 August st. n.

Hotărîrea acestei conferințe o dăm în articolul de fond.

Conferința a durat aproape întreaga zi.

Cei cari au luat parte sunt următorii: Ex. Sa Dr. Victor Mihályi Mitropolitul nostru, Il. LL. Dr. Dem. Radu și Dr. Vas. Hossu, RR. Ioan Boroș, Dr. Iacob Radu,

Ion Georgiu, Dr. Oct. Domide, Vasile Pordea, Ion Buteanu, Dr. C. Bulcu și toți canonicii noștri din Blaj afară de RR. Sim. Pop Mateiu și Dr. Vic. Szmigelski. Episcopii au plecat din Blaj ieri, Vineri, cu trenul de 1 oră.

Din dieceza de Gherla. Se curențează ca terminul de 1 Septembrie a. c. următoarele stațiuni docentale respective cantor-docentale. Tractul Sânmărgheitei: stațiunea cantor-docentală Bálványoscsaba, Petrihaza-Salathiu. Tractul Gherlei: stațiunea docentală Codor (Kodor). Tractul Secului: stațiunea docentală Giulatelec (Gyulateleke), Morocaza (Marokháza), Cutca (Kötke). Tractul Lăpușului: stațiunea docentală Boereni (Boerfalva). Tractul Olpetrului: stațiunea docentală Șomcutul-mic (Kissomkut), Bezded. Tractul Becleanului: stațiunea docentală Tăure (Tohát). Tractul Capolnoc Mânăstur: stațiunea docentală Măgureni. Tractul Vișeuului: stațiunea docentală Borșa. Tractul Surducului: stațiunea docentală Gârbou-Muncel. Tractul Ciocmanului: stațiunea docentală Restolci și filiala Riu-Curtuios. Tractul Lojardului: stațiunea cantor-docentală Chicediu. Tractul Giulei: stațiunea cantor-docentală Șinteiu.

Misiuni populare s'au ținut pe serbătoarea Adormirei V. Maria în Cojocna: predicatori au fost P. Ștefan Roșian, dr. V. Bojor și T. Hodárnău, au fost credincioși la 3000; în Buciumi (tr. Almaș), a predicat P. dr. Ioan Coltor; ascultătorii au fost peste 5000. În ambele locuri roada a fost mănoasă și îndestulirea și mângăerea sufletească deplină.

Vlaicu la Săliște. Pe când știrile dinspre Capitală aduc o și mai tristă întâmplare în aviatica maghiară, pe Rákos, — din Seliște se anunță, că șoimul românesc Aurel Vlaicu, a executat și acolo un sbor dintre cele mai splendide, la înălțime considerabilă.

Din Lugoj. Duminecă în 25 August st. n. s'a pus piatra fundamentală la Seminarul și Internatul nou diecezan de Lugoj. A pus-o Il. Sa vic. capitular Ioan Boroș. În asistința întregului cler gremial;

După ceremonie a fost un dejun la Convictul diecezan.

Luni s'a început lucrarea cu cărămidă la Seminar și așa încet va eși edificiul din pământ.

On. N. Zugrav, paroh în Uricani a fost distins cu brău roșu și numit administrator protopopesc, permanent în districtul Jiului. *Coresp.*

Rectificare. În nr. 89, șirul ultim din epigrama: Dela liga antialcoolistă, să se cetească: *Iși ia numele de Ex.*

Convocare. Membrii despărțământului Hunedoara a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ precum și toți sprijinatorii acesteia se convoacă la prima adunare cercuală care se va ținea Duminecă la 1 Septembrie st. n. 1912 la orele 10 a. m. în biserica gr.-ort. română din Teliucul-mare. Vasile C. Osvadă m. p., president. Valeriu Beșan m. p., secretar.

Logodnă. Dșoara Mărioara Dumitru din Veza și dl Alexandru Leluțiu inv. din Beșimbac, logodiți.

Aviatică. Francezul Audemar a zburat cu un aeroplan sistem Bleriot, dela Paris la Berlin în curs de-o zi și jumătate.

Petreceri. Inteligența din Iara-inferioară și jur invită la Petrecerea de vară împreună cu producțiune teatrală ce se va aranja cu ocaziunea adunării desp. al „Asociațiunii“ Duminecă în 8 Sept. n. a. c. în localitățile „Casinei“ din loc.

Congres de medici. Dumineca trecută s'au întrunit în Vesprim patru sute de medici și naturaliști în al 36-lea congres.

Mona Lisa. Pe lângă toate vestiile și poveștile în jurul Monei Lisa dispărută din muzeul Lavrului — adevărul este, că până în ziua de azi nu i-s'a dat de urmă și va trece mult poate până-când — se va afla, după mărturisirea făcută de-un judecător unui colaborator al ziarului *Temps*.

Altă adunare poporală se va ținea Duminecă în 1 Septembrie n. în Medieș (com. Sătmăr), la care vor lua parte mai mulți bărbați din comitetul național, în frunte cu d. G. Pop de Băsești. În aceasta adunare de-asemeni se va vorbi despre toate chestiile politice actuale.

Fellieres președintele Franciei, al cărui mandat expiră cu anul viitor, se anunță, că nu va mai reflecta la presidenție.

Cu ocaziunea vizitei contelui Berchtold, ministrul de externe austro-ungar, foile dela noi scriau, că misiunea acestui conte a fost ducerea unei scrisori autografe regelui Carol — dela Maj. Sa Francisc Iosif. Fața de aceste știri, ziarele din România publică următoarele:

Unele ziare au anunțat, că dl conte de Berchtold, ministrul de externe austro-ungar, a remis M. S. Regelui, cu prilejul vizitei la Sinaia o scrisoare autografă a M. S. împăratului Francisc Iosif.

Se adaugă, că scrisoarea era răspunsul aceleia pe care T. Maiorescu, ar fi scris-o M. S. împăratului din partea suveranului nostru. Dar cele puse în circulație în această privință sunt lipsite de orice temei.

Necrolog. † Antoniu Gitta preot iubilar, paroh gr. cat. de Borhid, protopop al districtului Someș și asesor conzistorial, cuprins de slăbiciunile adâncilor bătrânețe, a repausat în Domnul la 25 August st. n. a. c. în anul al 79-lea al vieții sale și în al 52-lea al preoției și preafericitei căsătorii.

† Ștefan Oltean, tâmplar și întreprinzător decorat cu medalie de argint de Asociațiunea Transilvană la anul 1881, membru fondator al Asociațiunii pentru sprijinirea învățăceilor din Brașov, membru ordinar al asociațiunii „Astra“, membru la mai multe societăți din loc, etc., după un morb îndelungat a repausat în 28 Aug. n. la 12 oredin zi în al 67-lea an al vieții și al 40-lea an al fericitei sale căsătorii, împărțășit fiind cu ss. taine ale muribunzilor.

Posta Redacțiunii.

Icar. Din poezia Dtale obținem următoarele:

Iar geniul ce-ar putea să fie?
— Fire-aprinsă, fire pătimașă,
E-o piatră — zicem (?) — uriașă
Cu proporții înfinit de mici...
Fire-aprinsă, fire pătimașă...

Doar ades în calea-ne pribeagă
Vezi un strop căzut pe-un fir de frunză,
Că-i în stare n'trânsul să ascunză
— Nu greșești de zici — o lume n'treagă...
Piatră rară... minte uriașă...

Idei... deși cam răslețe. Ritmul bate... și deapuci pe cărarea adevărată, dai de acustică.

V. S. Nu.

Cititor. Într'un număr viitor vom răspunde, deocamdată urmărește părțile beligerante și până atunci fă-ți păreri.

Rubrică medicală.

Unele sfaturi medicale pentru tinerile mame asupra modului cum trebuie să-și îngrijească și alimenteze copiii.

Intors de curând în țară, în scurtul timp de când urmăresc, după posibilitate, o chestiune de actualitate, este chestiunea mortalității micilor copii așa numiți și *sugaci*. Nu e mai puțin adevărat, că numărul mortalităților este considerabil de mare, mai ales în stratul clasei inferioare, sau așa numitei muncitoare — indiferent de religie și naționalitate. Procentualitatea mortalității la % neputându-o exprima de-ocamdată îmi rezerv dreptul pentru mai târziu.

În tot cazul cred, că pentru ameliorarea acestui rău atât de mare, nimic n'ar putea fi mai folositor, ca unele sfaturi medicale, destul de raționale și bazate pe experimente, cari ar trebui să li-se dea mamelor — pentru ca astfel mai mult sau mai puțin, mamele să-și poată pune încâtva la depozit *micuții sugaci*, de unele boale, în cele mai multe cazuri mortale.

Răul mare, care cu destul regret l'am constatat, stă în aceea, că sfatul medicului este cerut de regulă numai atunci, când nu mai poate folosi nimic și la nimic, — iar adevărații sfătuitori sunt babele: farmecile, descântecile unor femei așa pretinse sfătoase — cari prin diferite veninuri și beuturi veninoase agravează și împinge și mai departe boala. Iar când e să-și dea sfârșitul mititelul — numai atunci mama nenorocită, dar definitiv ușuratică, aleargă desperată la *doctor*.

O mamă cuminte chiar dacă nu va fi așa de inteligentă, nu se va lăsa dela început să cadă în ispită, ci va cere sfatul medicului — fără a mai ținea cont de sfatul vecinilor sau a pretinilor.

Semnele prime de viață ale unui copil este plânsul — căci copilul abia născut începe să țipe — ceea-ce îi face bine, mai ales că prin plâns este silit să respire adânc, aerul pătrunde cu putere în pămâni și provoacă deplina lor dezvoltare: o condiție indispensabilă a vieții. Un copil, care nu țipă și nu respiră imediat după naștere sau plânge cu (glaj) glas pierdut, sau rămâne adese cu plămâni nedesvoltate. Dar în momentul apariției sale în lume, micului cetățean i-se recomandă înainte de toate după tăierea și legarea buricului o baie de câră o persoană espartă. Aceasta baie (scaldă) nu trebuie să aibă o temperatură mai superioară decât 26°—28° Reaumur și nu trebuie se aibă o durată prelungită. Se va observa bine, ca căpșorul copilului să fie bine susținut afară din apă, iar capul frecat cu un burete moale, până-ce va fi cu desăvârșire curat. La uscarea corpului să se bage de samă ca cărpa să nu împedecă respirația copilului. Capul trebuie tratat la fel și dacă părul s'ar curăți cu greutate se va bate un gălbinaș de ou, puțină apă caldă — și cu acest amestec frecăm părul înainte de a-l spăla cu apă caldă curată. Pielea capului la mulți copii tinerii secreteză o materie grasă neeliminându-se formează în cele din urmă cu praful camerei, o coajă cenușie. Aceasta coajă care mai înainte se lasă în voia sorței se înțelege dela sine, că trebuie îndepărtată prin ajutorul

unui gălbinaș de ou, puțină apă caldă și săpun.

Îngrijirea gurei și a ochilor se face prin ajutorul unei mici cărpulițe curate sau cu ajutorul unui mic burete cu cari eliberăm gura de ori-ce bale. Apoi cu un alt burete curățim ochii cu toată băgarea de seamă, aceasta este cu atât mai necesar cu cât micii copii sufer de umflătură inflamabilă și de supurativ pleoapelor cas foarte grav, prin care în scurt timp poate avea orbirea totală a copilului. În asemenea cas se va adresa la medic pentru a supune ochiul imediat unui tratament medical. Iar în primele zile copilul dejectează materii negre băloase, ceea-ce este cu totul normal. Altădată era în uz ca medicul să administreze micului *sugaci* un purgator; astăzi nu se mai procedează astfel, deoarece-ce primul lapte al mamei e prin sine însuși un foarte suficient și foarte dulce purgativ. În unele împrejurări după 3—4 zile mama este cuprinsă de o cutremurare — frigurile laptelui — din acest moment laptele mamei perde însușirile purgative. Tot asemenea este cu totul de prisos să se da copilului în primele zile, fiecare îndată ce are poftă să țipe, cantități mai mari de apă zaharizată.

Dr. V. H.

(Va urma.)

Partea Literară.

Noaptea sf. Bartolomeu.

După *BOLANDEN*.

Trad. de *Aurel B. Gajia*, profesor.

(Continuare.)

— Părinte Caleb, voi folosi prima ocaziune, că să vezi oare e permis să uciți femeile, după cum afirmi tu, că zice biblia protestantă? Înainte de toate nu ești îndreptățit să afirmi, că Blanca e catolică.

— Asta se va vedea mai târziu la sinodul din Denis.

— În sinod? Ce vrei să zici cu asta?

— Contesa, mâne va fi supusă părerii bătrânilor, adunați în sinod la St. Denis. — De se va dovedi de bună creștină se va putea reîntoarce acasă, la din contră de va fi catolică va fi osândită. — Asta-i deciziunea credincioșilor din Ribaux.

— Asta-i prea mult. — La așa ceva trebuie să mă opun cu toată forța. Pretind numai decât eliberarea contesei.

— Nu pretinde dle marquis un lucru ce-i în contra datorinții mele, zise Caleb. Ascultă-mă cu paciință și-apoi judecă. —

Locuitorii comunei sunt intristați peste măsura pentru măcelul ce l-au făcut catolicilor. — Fiecare hugenot se cugetă la răzbunare. — Dacă ți-aiși implini datorința și aș elibera pe contesa, aș fi privit ca adevărat complice și aderent al catolicilor și care ar fi urmarea? S'ar răscula întreagă comuna și ar ucide pe Blanca. Asta nici eu și nici dta n'am putea-o împiedeca. — Deci tocmai neprecugetarea dtale ar cauza pierirea tinerei contese Blanca.

— Drept are colegul predicator, zise Habacuc. — Lasă să vină mâne înaintea judecății bătrânilor și sunt convins, că nevinovăția ei o va mântui. — Dacă însă vei

rămânea pe lângă preinziunea dtale sunt convins, că Blancei i-se apropie perirea.

Nobilul marquis a stat pe gânduri și sfatul lui Habacuc l-a aflat de foarte bun.

— Bine — zise — fie! dar pun condiția ca Blanca numai decât să fie scoasă din închisoare. Pentru ea e superfluă așa o pază aspră. — Am să o îngrijesc eu la locuința mea și garantez, că nu o să fugă.

— Dacă-ți fac concesiunea asta primești banii adunați — zise Caleb?

— Da!

— Bine-i! Cât îmi permite scriptura voi face tot. Mergi acasă și așteaptă, că în tăcerea nopții eu am să petrec în liniște pe contesa până la locuința dtale.

Hugu Riviere s'a depărtat dela locuința predicatorului. — S'a dus și Habacuc.

Riviere ajungând în hotel a comandat o cină bună, apoi și-a chemat pe cel mai bun călăret și l-a trimis la Coligny să-i aducă un mandat verbal.

— Mergi toată noaptea, ca pe dimineață să fii în Chatillon.

Hugo pe tot momentul alerga la fereastră să auză ceva șgomot.

— Dumnezeu, în ce situație poate să fie Blanca! — zise plimbându-se intristat prin odaie. Tractarea mizerabilă, câte griji nu i-a cauzat ei! Și-apoi nevoieșul asta de predicator. De mă înșală de nou, va fi vai și amar de astuția lui.

Ascultând s'a apropiat de nou de fereastră. — Strada era liniștită, se puteau auzi și cei mai domoli pași. — Ici-colo vedea în jurul casei nește figuri negre, cari stăteau nemișcate, ca nește paze de noapte. I-a venit în minte cuvintele lui Caleb și pentru aceea era atât de năcăjit.

— Intreg măcelul catolicilor a provenit din o ură neimpăcată și bazată. Invățăturile lui Calvin abia le cunosc, dar li stimez pentru autorul lor. Cu toate acestea n'ar putea fi oare protestantismul o religie greșită, care sa facă din adicții săi adevărați fanatici? Despre asta trebuie să mă conving.

Ușa se deschise. Au intrat Blanca și Samuil Caleb. Marquis-ul i-a salutată cu tot respectul. Contesa era ce-i drept palidă dar nu s'a văzut pe fața ei nici un șam de frică și de desnădejde. Li întinse cu drag mâna marquis-ului.

— Mă doare mult tracta ce ai avut nobilă contesă! Imi las la o parte toate lucrurile mele, și grija față de dta îmi va fi cea dintâiu datorință a mea. — Alungă-ți orice gând, nu mai purta grije de nimic, pentru sănătatea și viitorul dtale garantez cu viața mea.

— Mulțămesc dle marquis, și cu toată încrederea mă pun sub scutul dtale.

Caleb a ascultat cu mânie cuvintele marquis-ului, cari făceau mai mult decât o formalitate simplă. — De pe fața lui Riviere vedea o deosebită simpatie față de contesa, care încă a început să fie mai veselă. Caleb a suspinat una greu.

— Dle marquis, bagajele dsoarei încă în seara asta le voi trimite aici. Celelalte vom rămânea după cum ne-am înțeles. Mâne în zori de zi vom porni la sinod.

Salutând s'a depărtat din odaie.

Marquis-ul a invitat pe contesă la masa pe care erau așternute trei farfurii.

— Cum stă chestia cu plecarea la sinod l-a întrebat Blanca?

Marquis-ul i-a explicat amănunțit care-i singura ei cale de mântuire.

— Nu te teme de nimic — zise pe urmă Senatul bătrânilor te va elibera. La caz contrar m'am îngrijit eu de toate, ca hotărârea sinodului să nu aibă valoare.

Vorbele marquis-ului n'an liniștit pe deplin pe contesa Blanca, căci ea s'a făcut deodată serioasă.

— Sub nici o împrejurare nu-mi voi denega religia mea. La întrebările sinodului voi putea răspunde singur atâta, că sunt o catolică infocată. — Dacă biblia hugenoților pedepsește cu moarte pe membrii catolicismului, astă împrejurare nu mă va sili de loc să mă abată dela convingerile mele religioase, căci cunosc pe deplin mișelia lor.

Marquis-ul nu s'a așteptat la un răspuns așa categoric. Chiar și el s'a rușinat. — Vorbeshi de mișeliile hugenoților, n'ai fost și dta oarecând hugenotă? Cum ai putea să stimezi pe un atare om, care aparține unei atare confesiuni?

— Cu toate acestea și între hugenoți găsești oameni de omenie. Riviere, care mi-a scăpat viața de două ori îmi este martor la celea ce le-am spus.

— Mulțămesc nobilă contesă! Pe mine absolut de loc nu m'au silit motive religioase să stau pe partea hugenoților. Am luptat pentru bunăstarea țării și în contra poftii de domnie a unei partide puternice și nu pentru că să strivim catolicismul pentru învățăturile lui Calvin.

Blanca a aprobat celea zise.

De altcum sinodul nici n'are să mă întrebe despre sentimentele mele religioase, pe cari le-a sădit în inima mea contesa Autremont. — Habacuc predicatorul întrebă pe nebunul de curte ce s'a apropiat: pe unde te tot ascunzi?

— Prin tuși.

Hugo, care nici ideile n'a avut de planurile lui Habacuc, asculta cu zimbet vorbirea predicatorului.

— Unde-i prietina mea Gertrand? — a întrebat repede Blanca.

— A dispărut, a răspuns Habacuc.

— A dispărut?

— Da, nobilă contesă, a dispărut formal. Nici chiar săgețile celea mai iuți ale hugenoților nu sunt în stare să o ajungă.

— Cum a scăpat Gertrand?

— Așa, că hugenoții n'au prea luat-o în seamă fiind dama de curte a contesei. Nici chiar ușa închisorii n'au încuiat-o în speranța, că prinsă fiind stăpâna ei, ea nu se va depărta. Astfel hugenoții în dimineața următoare, au aflat odaia goală, căci pasarea sburase deja.

— Riviere a admirat istețimea lui Habacuc, cum a spus de nepăsător omorul Gertrandei, faptul, care pe Blanca ar fi supărat-o foarte mult.

— N'a putut Gertrand să se fi ascuns în pădure.

— N'ai frică nobilă stăpână, de bună seamă Gertrand se află de noi cale de cel puțin trei ore. — Calea o cunoaște de sigur fiindcă își trage originea din Dubourg și în Ribaux a umblat mai de multeori. Deci nu încapă nici o îndoială, că Gertrand n'ar fi ajuns acasă, la locuința tatălui ei unde nu există nici urmă de hugenoți, cari pe papistași să-i jertfească la altarul lui

Jehova. Doar ști deja, nobilă contesă prin ce măcel groaznic au trecut locuitorii din Ribaux. Vina e a lor, căci au fost în credința, că cu lăncile lor ruginite și cu armele lor stabe vor învinge ușor o trupă-două de hugenoți călări. Fiii lui Izrael au fost bătuti cu desăvârșire. Și dacă n'am fi luat-o la fugă repede, nici unul dintre noi n'ar fi scăpat.

Blanca credea, că pe marquis l-au supărat vorbele aceste.

— Să nu te miri, că preotul nostru chiar și de lucrurile mai serioase vorbește foarte ușuratic.

— Nici pe departe nobilă contesă!

— Habacuc aduse la masă în loc de poame, ceva bomboane bune.

— Oare n'aș putea încunoștința pe unchiul meu despre situația în care mă aflu? Mi teamă, că se supără mult după mine.

Știind el, că sunt încă în viață și că mă aflu sub paza dtale, se va liniști de tot.

— La așa ceva m'am cugetat eu, dar nu-i de lipsă a răspuns Riviere. Faptul c'ar ști, că ai fost închisă, l-ar sili pe conte ca pe dușmani să-i atace cu armele. Asta însă ți-ar periclita poziția. Deci eu cuget, că numai poimâne să trimit o solie în Autremont, care să spună tot odată, că dta vei sosi în timpul cel mai scurt.

— Mă plec cu încredere vorbelor apărătorului meu — zise Blanca.

Marquis-ul în decursul convorbirii s'a cugetat la trecut. — I-a venit în minte multe lucruri din copilărie. Și-a reamintit de jucăriile lui din Autremont și de cuvintele de pe atunci a Blancei. — Au început să povestească de prietinia lor din copilărie.

Contesa încă își aducea aminte de multe din aceea vreme. Și-a adus aminte cum marquis-ul jucându-se a apărut-o pe când era copil de patrușprezece ani, și acel joc azi s'a prefăcut în realitate.

Așa au povestit câteva ore, apoi s'au dus la odihnă. — Riviere a condus pe contesa în odaia lui sărăcioasă ce-i drept. Se afla însă un pat bun. A lui Hugo.

— Dormi liniștită nobilă contesă. Nu departe de odaie îmi sunt păzitorii, cari vor veghia pe rând toată noaptea. Eu încă sunt numai câțiva pași de aci, deci n'ai nici o cauză să te superi.

Forul de judecată al bătrânilor.

E știut, că Marthin Luther a supus biserica supremației statului. Principii germani erau totodată și papii supușilor lor. — Această organizație, care tradează o politică slabă a lui Luther, a adus mari dezastre pentru germani. Până când puterea spirituală și lumească era împărțită între papă și împărat, aceștia rivalizau pentru întâietate pe spatele poporului. — De aici s'au excat nesfârșitele certe și lupte între papă și împărat. — Pășirea energică a locuitorului lui Hristos a pus stavilă despotismului domnitorilor. Tot astfel au împiedecat și împărății pe capii bisericii în exercierea drepturilor lor.

Când apoi Luther, acestea două puteri le-a unit într-o singură persoană, a subsepat locuri. Vieța de stat de până acum s'a prăbușit îngropând cu dânsa și libertatea cetățenilor. Nu peste mult domnitorii au devenit adevărați tirani mai mari și mai mici, cari tratau cu poporul supus ca și cu vitele de jug. Cu toate acestea, împrejurarea,

că ästor regi-papi nu le-a succes să înființeze nește stări, ca în Rusia, e de a se mulțumi în primul rând germanilor catolici, cari în ce privește exercierea puterii de stat nici când nu s'au pus pe teren religionar.

(Va urma).

Posta Administrației.

Am primit și chităm abon. dela:

Fiscut pe 1912. — *Kebelesztiván* pe 1912 sem. 2-lea. *Casina, Beiuș* pe Maiu—Iunie 1912. *Poptelec* pe timpul din 1/10 1907 până în 1/7 1908. *Țagul mare* pe 1906 și 1907 sem. 1-iu. *G. P. Kápolnok-Monostor* pe Iuliu—Oct. 1912. *Dr. G. S. Hateg* pe 1911. *Valeajidanului* pe timpul din 1-a Iuliu 1899 până în 1-a Iuliu 1901. *Mureslechința* pe 1912 sem. 2-lea. *Sâmbotelec* pe 1909 sem. 2-lea, 1910, 1911, și 1912. *Alfălau* pe Ianuar—August 1912. *T. B. Sziget* pe 1912 sem. 2-lea. *Marca* pe 1912 sem. 2-lea. *Sajósziván* pe Iuliu—Septembrie 1912. *Gr. S. Șimleu* pe Iuliu—Septembrie 1912. *R. M. Careii mari* pe 1912. *V. P. Lăpușul rom.* pe Iuliu—Sept. 1912. *V. S. Egreshely* pe Aug.—Octombrie 1912. *Filea de jos* pe timpul din 1/7 1909 până în 1/4 1910. *L. S. Mostar* pe 1912. *Aghireș* pe 1908, 1909 și din 1910 sem. 1-iu. *A. Iulia-Lipoveni* pe 1912 sem. 2-lea. *Reun. Ticvaniu mare* pe 1912 sem. 2-lea. *Boușarii de jos* pe 1912 sem. 2-lea. *Bogdana* pe 1911 Oct.—Decembrie și 1912 întreg. *D. H. Craiova* pe 1912. *Mădărașul mare* pe 1911. *Mischiu* pe timpul din 1/7 1910 până în 1/9 1911. *Mineiu* pe 1912 sem. 2-lea. Adresa o vom schimba îndată ce se vor găta fașele.

Proprietar-editor: AUREL C. DOMȘA.

Redactor respons.: AUGUSTIN GRUȚIA.

Concurs. (93) 1—3

Direcțiunea însoțirii economice „Plugarul” din Blaj, publică concurs la postul de conducător-contabil. Cei-ce doresc a fi aleși, vor avea să dovedească cu certificate, că pot să conducă comptabilitatea și corespondința independent. Vor fi preferiți cei cu calificare și în ale economiei.

Leafa celui ales va fi 2000 cor. anual și 400 cor. bani de cortel.

Postul este de-a se ocupa îndată după alegere. Cererile să se înainteze direcțiunii până la 12 Sept. n. inclusive.

Direcțiunea.

MOBILE

Dormitoare, prânzere, chilii de domni, sa-loane, aranjare completă de hotel, cafenele și castele, mobile de fier și de aramă, tapete, perdele, policandre și pianuri se spedează ori unde

cu bani gata sau în condițiuni de plată foarte favorabile.

Un mare și pompos album de mobile 1 cor. La aranjări complete se trimite agent cu modele, ori unde, fără a se socoti spese pentru asta.

Modern Lakberendezési vállalat
Budapest, IV., Gerlóczi-utca 7. sz.
(88) 89—104 (Központi városháza mellett).

În secția morburilor de piele dela universitatea Franț Iosef-ină din Cluj, la ordinul directorului prof. Marschalko. se prescriu numai săpunuri igienice de ale lui Heinrich. Calități alese de renume mondial sunt:

SĂPUNUL DE CĂTRAN

(carele a scos din uz produsele străine de acest soi).

Săpunul-chrom ÎMPOTRIVA ASUDATULUI.

Săpunul de pucioasă împotriva mâncării-me și crepăturii de piele.

Împotriva petelor pistrui ale feței scl., cum și în contra atot felul de necurății ale obrazului: **Săpunul-Borax.**

Împotriva căderii părului: **Săpunul de petrol.**

Afară de aceste tot felul de săpunuri medicinale, aflătoare în orice apotecă și drogherie. Preț-curent spedează prompt:

Fabrica de săpun medical IOSIF HEINRICH Societate act. în CLUJ (Kolozsvar). (67) 10-?

ALBUMUL BUNEA

în o minunată execuție tehnică și cu un cuprins bogat de peste 200 pagini.

Este admirabilă coperta în mai multe culori, după originalul pictorului nostru F. C. Domșa. Urmează, numai decât la început portretul cel din urmă al canonicului Bunea în patru culori. Și alte peste 20 clișee, apoi capete artistice, suplimente, etc.

Comandele se pot face la

Adresa: Albumul Bunea — Blaj-Balázsfalva sau Librăria semin.

Calfă tină

și Învățăcel:

Se primește în prăvălia de manufactură la jos numitul

August Stupariu

Balázsfalva.

(85) 5-8

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern, supraveghiere medicală constantă.

Telephon 88-99.

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Ferencz-körut 29. Consultațiuni dela orele 8-9 a. m. și 4-5 p. m.

(3) 32-52

Director-șef

Dr. Cosmutza.

Zugrav.

Subscrisul am onoare a aduce la cunoștința On. Public. că după praxa câștigată în atelierile din străinătate, mă aflu în plăcuta poziție a putea zugrăvi cu culori de oleu pe pânză, lemn și zid toate chipurile biblice aflătoare în Bisericile noastre, efetuase și sculptura în lemn. — Primose coloratul în oleu sau cleiu a ori ce fel de edificii publice și private, precum și văpsitul de portale, uși și ferestre. — Asemenea pictez firme cu prețuri foarte moderate.

Rugând On. P. pentru sprijinul binevoitor rămân

cu distinsă stimă

Augustin Cucerzan

zugrav.

(80) 7-?

Aiud-Nagyenyed, Tot-utza.

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoră de clopote și fabrica de scaune de fier pentru clopote a lui

Antoniú Novotny

în Timișoara-Fabric

4. 33 - 52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajusturi de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, însă că ce clopotele sunt bătute de o iature prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

□ clopotele găurite □

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 gk. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toate de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIIU

Strada Cisnădiei 1-5.

Edificiile proprii.

recomanda

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până în finea anului 1911	K.	5.275.798-23
Capitale asigurate pe viață achitate	„	5.146.556-86
Starca asigurărilor cu sfârșitul anului 1911	foc	127.763.744-
	viață	10.931.322--
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor.	2.520.492-

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(5. 85-?)